

AI for humanity: Creating technology that leaves no one behind

24 June 2025

Starts: 10.50 AM

- Intro--ต้องการให้คนเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีได้ แต่ยังมีช่องว่าง และการมาของ AI จะทำให้ช่องว่างนั้นกว้างขึ้นหรือแคบลง และใครที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เชิญวิทยากร 4 ท่านมาจุดประกายความคิด
- 1. ดร. ณัฐนันท์ 2. พงศ์ศักดิ์ + ไพโรจน์ 3. อ.รัตติยา 4. อภิชาติ
- พูดถึงงานที่ทำ
- 1) ดร. ณัฐนันท์
 - จุดตั้งต้นการพัฒนาและวิเคราะห์เทคของสวทช. 1) ข้อจำกัดด้านร่างกาย ต้อง customize การเข้าถึง 2) ผู้พิการมักมีศก. ไม่ดี ส่งผลต่อปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยี 3) ผู้พัฒนาไม่รู้จักปัญหา จึงไม่สามารถออกแบบสำหรับผู้พิการได้
 - แนวทางการพัฒนาระบบ=ต้องอิงภาพใหญ่ในการใช้งาน Web accessibility for all พัฒนาตัวตรวจอัตโนมัติ เช็คว่าจะมีปัญหาในการเข้าถึงตรงไหน แก้ได้อย่างไร แต่ไม่สามารถตรวจได้ทุกอย่างยังต้องตรวจ manual เช่น การอธิบายภาพ (ทำเว็บให้เด็กพิการทางสายตา ให้ตอบคำถาม เช่น บอกว่าอะไรคือปลา ตัวเล็กคือภาพปลา หมู แมว ถ้าใช้ AI อ่าน จะบอกคำตอบ แต่ถ้าเป็นเด็กปกติ จะต้องดูแล้วคิดหาคำตอบเอง ในกรณีนี้ต้องให้ manual กำกับดูแลความเหมาะสมและ Ethics เพื่อกำหนดระดับการให้คำตอบ/ การอธิบาย)
 - อุปสรรคในการพัฒนา AI โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ คือมีข้อมูลน้อย เพราะมีการใช้งานไม่มาก ด้วยฐานะ การหาอุปกรณ์และความพยายามในการเรียนรู้
 - ทำอย่างไรให้ เทคโนโลยีไปถึงมือผู้ใช้ >>หรือความร่วมมือกับพันธมิตร เช่น สมาคมคนตาบอด การพัฒนาระบบบริการดิจิทัล นอกจากคุยกับผู้ให้บริการ ต้องมีการคุยกับผู้ใช้งาน (พิการและ สว.) การพัฒนาเว็บและ mobile application ควรคำนึงถึงข้อนี้ไว้ตั้งแต่ต้น
 - รวมถึงคุยกับภาคเอกชน เพื่อขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ผู้ใช้ เจ้าของ และผู้พัฒนา จะทำให้เกิดการสร้างบริการที่เข้าถึงได้อย่างแท้จริง
- 2) พงศ์ศักดิ์
 - เริ่มจากแนวคิดจากการทำงานที่ตลาดหลักทรัพย์ 18 ปี เวลาคุยเรื่อง SME คำถามแรกคือทำได้จริงมั้ย พอไปจับเรื่อง สว. จึงเกิด take care app และกลายมาเป็นแอปดูแลในที่สุด
 - ปชก. สว. เดิมโตขึ้น จาก 13 ล้านในปี 66 เป็น 20 ล้านในปี 68 จะทำอย่างไรให้สว. ไม่เป็นภาระต่อสังคม แล้วค่อยให้ธุรกิจตามมา จึงศึกษาแผนพัฒนามนุษย์ของ พม. ว่าทำอะไรบ้าง 1 ในนั้น

คือ AI Healthcare สำหรับ สว. ตอนนี้คนเป็นโรคเบาหวานไม่ต้องเจาะเลือด แต่ใช้ AI scan ม่านตาเพื่อวัดระดับน้ำตาลได้

- Collab เกิดจากทุกภาคส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูล สิ่งที่ต้อง educate คือความรู้ของสว. เช่น ส่งพ่อแม่ไปร่วมกิจกรรมพัฒนาสมอง ให้สามารถและอยู่รอดในสังคมได้จริง จากแนวคิดนี้นำไปสู่ข้อมูล เช่น ผล x-ray ควรอยู่กับคน และส่งให้หมอวิเคราะห์ได้เลย
- ในส่วนการสร้างอาชีพ สว.บางคนยังมีศักยภาพในการทำงานมากกว่าใช้แรงงาน
- แอปต้องเข้าถึงง่าย track ได้ ลูกหลานต้องเห็น มีแนวทางในการรักษา และเครื่องมือติดตามผล หน้าตาแอปที่ทำคล้าย tinder ปิดเลือกคนดูแลได้ อาการของเราเหมาะกับคนดูแลแบบไหน ต้นทุนผู้ดูแลจบ. ตกประมาณเดือนละ 15K ไม่ได้แพงอย่างที่คิด
- คุณไฟโรจน์ ทำงานสายเทค concept การทำงานของแอป คือพยายามทำให้ สว. ดูแลตัวเองได้ เพราะลูกหลานไม่มีเวลาดูแล และปชก.ได้ลดลง คนไม่ค่อยมีลูก
- สว.มีปัญหาเสื่อมถอยด้านสมอง AI จะมาช่วยเหลือได้ แอปจะมีข้อมูลให้รู้ว่าเขาเป็นใคร มีการรักษาอะไรมาก่อนบ้าง มีอาการอะไร อยู่ที่ไหน มีความเสี่ยงด้านสุขภาพด้านไหน
- ในส่วนการรักษา การใช้ AI วิเคราะห์ผลได้ผลดี ลดภาระของแพทย์ในอนาคตได้ เช่น โรค NCD ควรมีเกณฑ์เท่าไรสำหรับมาตรฐานสุขภาพ wearables ก็เริ่มเก็บข้อมูลและประมวลผลได้ แม่นยำขึ้น หรือ notify ไปยังลูกหลานในกรณี emergency

3) รัตติยา

- พูดในมุมสว. จาก data คนเปราะบาง โดยสว.จะ เข้าถึงดิจิทัลได้ยากกว่า การมีการใช้มือถือ และเน็ตในแต่ละกลุ่ม ต่างกันค่อนข้างมาก สว. ในภาพรวม มีมือถือเยอะ แต่ไม่ได้ใช้งาน AI มีอุปกรณ์ไม่ได้แปลว่าใช้งานหรือใช้เป็น หลายคนยังใช้งาน offline only แต่ถือว่ามีพัฒนา ค่อนข้างมากในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา การมีการใช้มือถือเพิ่มขึ้น แต่ gap ของคนใช้มือถือในกลุ่ม สว. กับการใช้เน็ต พบว่าการเข้าถึงเน็ตสูงขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าจะใช้ AI
- คนรอบตัวจะมีบทบาทต่อการใช้งานโทรศัพท์ของสว. เพราะสว.ต้องมีคนสอนใช้งาน สอนซ้ำ ให้ มองว่าเราในวันนี้จะเป็นสว.ในวันหน้า
- ปห. อื่นคือความหลากหลายในการเข้าถึง การอยู่ในเมือง-นอกเมือง ปห.ความปลอดภัย deep fake ข้อมูลที่บิดเบือนและส่งต่อกัน
- 4 ประเด็นหลักในด้านความไม่เข้าใจในการส่งเสริมความเข้าถึงและใช้อย่างเป็นประโยชน์ คือ 1. มีอุปกรณ์แล้ว มีโครงสร้างพื้นฐานหรือยัง (มีมือถือ ไม่มีเน็ต) ในอนาคตจะมี inequality สูงขึ้น ถ้าเข้าถึงได้ อายุจะยืนมากกว่า ใครจะช่วยแก้ปัญหาการเข้าถึงได้ และอย่างไร 2. เข้าถึงได้ง่าย แล้ว ได้ใช้หรือเปล่า platform จบ. เน้นเรื่องการช่วยเหลือ ที่ยังขาดคือการ empower สว.

ไม่ให้เป็นภาระ 3. ทำให้เห็นประโยชน์และมีการสอนให้ใช้ ให้มีความกล้าในการใช้ คนช่วย=คนรอบข้างที่อาจไม่ใช่ลูกหลาน peer จะช่วยได้เยอะในการสอนต่อการใช้เทคโนโลยี 4. การส่งเสริมการใช้งาน การใช้อุปกรณ์ก็มีพื้นฐานการใช้เครื่องมือดิจิทัลตั้งแต่ตอนทำงาน สิ่งที่เป็นที่ที่ต้องดูคือ working age ก่อนสว. ที่ต้องทำความเข้าใจกับเครื่องมือ และการส่งเสริมด้วยความเข้าใจของผู้วางนโยบาย

- ข้อเสนอแนะ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เข้าใจสว. เข้าใจข้อจำกัดของ สว. ตระหนักถึงความหลากหลายของคน ข้อมูลมีความหลากหลายตามบริบท การเข้าถึงทั้ง infra และคนช่วยที่อยู่รอบตัว รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึง smooth transition แต่ demographic ชี้ให้เห็นว่า สว. มีระดับความรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

4) อภิชาติ

- เชื่อมโยงให้คนพิการเข้าถึงอาชีพตามพรบ. จริงๆ จ้างได้ไม่ครบ มี gap 25K ราย สถานประกอบการต้องเสียค่าปรับเข้ากองทุน 2500 ล้านบาท มูลนิธิจึงชวนบริษัท เอาเงินไปจ้างคนพิการ ประสานหน่วยงานบริการชุมชนในพื้นที่ คัดสรรคนพิการที่มีความจำเป็น (บริษัทจ่ายให้คนทำงานให้หน่วยงานในพื้นที่ คนพิการทำงานใกล้บ้าน) win-win ลงตัว
- จากประสบการณ์ทำงานโรงงานผลิต แรงงานมีรายได้ไม่สูง ไม่มีทักษะสูงนัก AI ที่ใช้งานง่ายคือ game changer ทำให้เข้าถึงความรู้ที่ง่ายที่สุด ทำให้เกิด adoption เร็วที่สุด และใช้ต้นทุนต่ำที่สุด
- เริ่มทดลองให้คนในโรงงานใช้ AI ทุกคน ทั้งรปภ.แม่บ้าน สร้าง value ให้งานที่ต้องทำ routine job โดยมี key=adoption ภายใน 6-12 เดือน ทุกคนต้องมี use case ของตัวเอง มี productivity ที่ดีขึ้น เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เขาเริ่มตั้งคำถาม ลอกการบ้านกันได้ กล้าใช้ กล้าลอง หวังว่าจะปิด gap คนที่การศึกษาไม่เยอะเพื่อร่วมขับเคลื่อนองค์กรธุรกิจได้
- ในภาคสังคม ใช้แรงงานเป็นหลัก คนพิการทำงานเอกสารแต่เป็น health promoter ด้วย AI ให้เข้าถึงข้อมูลสุขภาพได้มากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้คนกลุ่มเดิมทำงานได้มากขึ้น
- อีกส่วนเป็นคนพิการที่ทำงานในบริษัท มีมาตรการลงทุน CSR ลงทุนโครงการภาคสังคมชุมชน มีกว่า 30 บริษัทสนับสนุนโครงการ โดยคนพิการต้องทำทำ SDG report ได้ (โดยให้ AI ช่วย) AI กลายเป็น infra จำเป็น Key=อย่ารื้อนาน ให้ take action ให้ไว

- ช่วงระดมความเห็น

- Valcan จากประสบการณ์นำ AI มาให้คนพิการลองใช้งาน คือ ขาดจริยธรรมในการใช้ ไม่รู้ว่า AI ให้ข้อมูลที่ถูกต้องหรือไม่ หรือ hallucination ควรปูพื้นฐาน digital literacy & พื้นฐานจริยธรรมก่อน

- กล่องดินสอ—ทำงานกับคนตาบอด ความหลอนของ AI อันตรายมาก คนธรรมดาอาจมีการ recheck หาข้อมูลเพิ่มเติม แต่คนตาบอดไม่รู้เลยว่าข้อมูลที่เห็นเป็นข้อมูลไม่จริง งานส่วนใหญ่เป็น low-skill job และมีโอกาสที่จะถูก disrupt โดย AI สูงมาก ในอนาคตก็มีความเสี่ยงที่จะไม่มีงานทำ
- Valcan เป็นโจทย์ที่หาคำตอบ จึงต้องสร้าง AI เพื่อทำงาน มีหลักสูตร prompt engineer ให้คนพิการเรียนเป็นพื้นฐาน สร้าง AI ที่ปราศจาก bias
- พงศ์ศักดิ์ บางองค์กรใช้คนพิการไปนวด ถ้าใช้ AI ทำงานก่อน เช่น รู้ว่าคนไข้ปวดจุดไหน ต้องแก้ไขอย่างไร
- ? (ธุรกิจการเดินทางของสว.) ทำงานกับกลุ่มผู้ใหญ่ในบ้าน และ Gen X และผู้ดูแลสายอาชีพ ทั้ง caregiver & facilitator ความยากของคน 3 กลุ่มคือเขารู้มั่วๆใช้แล้วจะดีกับชีวิตอย่างไร ประโยชน์ของการใช้คืออะไร แต่ละคนอาจจะได้ประโยชน์ต่างกัน สิ่งสำคัญคือการ engage กับคนทั้งสามกลุ่มด้วยใจ ทำให้ลูกหลานเข้าใจและเข้าถึง สว. และมีเวลาในการดูแลมากขึ้น AI จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ gen x เข้าใจและมีความรู้เพื่อเข้าถึง สว.
- Ohlanla สื่อสำหรับ สว. แชนแนล. การจัดคอร์สดิจิทัลสำหรับสว. (ชรก.เกษียณ) เริ่มสอดแทรกดิจิทัลเข้าไปในหลักสูตร ให้ความรู้ด้าน security และการใช้แอปต่างๆ สิ่งที่น่าสนใจคือปีแรกๆ มี comment ว่ายาก ปีหลังๆ comment ว่าสิ่งที่สอนง่ายเกินไป แสดงว่ามีทักษะที่เพิ่มขึ้น บางคนสร้างภาพได้ ในห้องอยากเรียนรู้เพราะเห็นเพื่อนอายุเท่ากันทำได้ (senior to senior สนับสนุนการเรียนรู้ได้)
- Cofact Thailand ใช้เครื่องมือ anti fake news ทำงานร่วมกับ สว. ในหลายพื้นที่ เช่น กับหมอลำ สิ่งที่น่าสนใจคือกลุ่มคนชายขอบ คนเปราะบาง อย่าทิ้งคนเหล่านี้ไว้ข้างหลัง พัฒนาให้เขาใช้งานได้ ใช้ได้จริง และตอบโจทย์ปัญหาของเขาด้วย ให้เห็นว่าเขามีส่วนร่วมในการออกแบบ ไม่ได้เป็นเพียงผู้ใช้งานอย่างเดียว
- สมาคม AI ปห.คือ data bias เช่น ภาษา gender ผู้สร้าง AI เป็นช.มากกว่า ญ. การพัฒนาส่วนใหญ่จึงถูกออกแบบโดย ช.
- มีการสอน AI สว.สมัครเรียน หลายร้อยคน อายุมากที่สุดคือ 84 ปี เป็นชรก.เกษียณ อยากเอา AI ไปประกอบอาชีพของตัวเอง ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือเวลา สภาพร่างกาย และสิ่งที่เขาต้องการเรียนรู้ มองว่าเป็นโอกาสที่ดีในการประโยชน์จากการใช้งาน AI และในการจ้างงาน สว.อาจได้เปรียบเพราะมีประสบการณ์
- ภาคการศึกษา เช่น การซื้อของออนไลน์ของ สว. หามาตรการป้องกันผู้บริโภค ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทั้งกับกลุ่มเปราะบาง และครอบคลุมไปถึงคนปกติด้วยได้

- นศ. ใช้ ChatGPT ทำให้เขาเป็นคนเปราะบางทางข้อมูล คิดไม่เป็น ตอบจากสิ่งที่อ่าน อาจต้องหาวิธีพัฒนาหรือมาตรการดูแลปห. นี้
- PH Academia ต้องเข้าใจ ML ก่อนถึงจะเรียนรู้ AI ช่วงโควิด รร.ที่ไม่ถนัดด้านเทค เกิดปห. ด้านการเรียนการสอน สอนแบบ Hybrid พบว่า gap กว้างขึ้นระหว่างกลุ่มที่เข้าถึงและเข้าไม่ถึง AI คำตอบที่ได้จาก AI แต่ละค่าย ไม่เหมือนกัน ถ้าใน prompt ไม่มีคำตอบของเราเป็นส่วนหนึ่ง คำตอบที่ได้จะไม่เหมือนกัน
- Wrap up session: ช่วยให้คนเข้าถึง ควรทำอะไร
- อภิชาติ>> resource ควรขยายการเข้าถึง และขยายทักษะ ต้องส่งเสริมการอบรม มีมาตรการ Boi ที่ target ภาคอุตสาหกรรม มาลงทุนสถาบัน ถ้าเชื่อมโยงกับสมาคม AI อาจกระจายการเข้าถึงให้คนในสังคมได้ มีศักยภาพสูงในเชิง incentive สำหรับ R&D
- รัตติยา คำนึงถึงความหลากหลาย การทำความเข้าใจ และการออกแบบอนาคต รู้ว่าจะไปทางไหน เช่น การ tailormade การนวด สามารถทำได้ ตลาดที่มีความต้องการสูงคือตลาดผู้ดูแล 2037 ต้องการคนดูแล 250,000 คน ต้องออกแบบตั้งแต่ตอนนี้ ต้องการระดับ user ไม่ต้องถึง developer
- ไพโรจน์ AI ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ computing power เพิ่งพัฒนา AI ก็เป็นแค่เทคโนโลยีที่ทำให้เราใช้ให้ยืดหลัก เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับเทคนั้น ให้โอกาสเขาได้เข้าถึง และเรียนรู้ใช้ไปนานๆ ก็เป็นเอง
- ณัฐนันท์ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการเป็นหัวใจหลักการเข้าถึงเทคโนโลยี ยังไม่มีการบอก mobile accessibility เป็นอีก 1 key word หรือเป็นเกณฑ์ที่ผู้พัฒนาต้องคำนึงถึง อาชีพใหม่คือผู้ทดสอบ ถ้าจะจำลองบริการสำหรับคนตาบอด ก็ต้องใช้คนตาบอดตรวจ เพราะเป็นผู้ใช้หลัก
- ดีป้า ร่วมจัด session เพราะมีภารกิจด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับสว. การส่งเสริมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี startup ด้านสังคม เพราะเทคโนโลยีต้องสร้างประโยชน์ให้ทุกคนและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง มีความหวังที่จะเห็นความเปลี่ยนแปลงและร่วมมือกับทุก stakeholders
- Ends 12.30PM